

Vänsterpress om Palmemordet

– juni 2020

Onsdagen den 10 juni 2020 skulle vi äntligen få veta vem som mördat Palme. Redan i februari hade åklagaren Krister Petersson aviserat att man skulle presentera en lösning ”inom fem månader”. Och nu var det således dags. Förväntningarna var stora – det hade spekulerats i att man hittat mordvapnet m m.

Men resultatet blev bara ett stort antiklimax. Förvisso presenterades en mördare, men ingen ny teknisk bevisning, nya vittnesuppgifter osv, som kunde underbygga slutsatserna. Det vi serverades var bara en omtolkning av material från den över 30 år gamla förundersökningen.

Inte många av de som följt utredningen – journalister, jurister, privatspanare, liksom spaningsledare, åklagare och utredare från tidigare Palmegrupper osv – har låtit sig övertygas.

Exempelvis konstaterade G W Persson: ”Den här presskonferensen var en kolossal besvikelse. Jag trodde att man hade någonting, som gick att hugga tag i, bita i, men det hade man alltså inte. Det är mycket sorgesamt alltihop.”(Aftonbladet 10/6).

Och den tidigare spaningsledaren Dag Andersson:” Jag tycker det var tunt, jag är verkligen besviken över att det inte var några nyheter som kom fram. Man hade förväntat sig att det skulle presenteras några bevis eller något konkret, men nej.” .”(Aftonbladet 11/6)

MF 21/6 2020

Innehåll

eFOLKET	1
<i>Mordet på Olof Palme: Spåret med den ”starka motivbilden”</i>	1
<i>Tryckfrihetsexpert: Nödvändigt att Palme-utredningen blir tillgänglig digitalt</i>	5
Internationalen	6
<i>Gunnar Wall: ”Palmemordet är inte mera löst idag, än det var igår”</i>	6
Offensiv	8
<i>”Skandiamannen” pekas ut som Olof Palmes mördare</i>	8
Proletären	10
<i>”I princip det jag skrev i Proletären 1991”</i>	10
Revolution	12
<i>Palmeutredningens långa begravning av sanningen</i>	12

eFOLKET

Mordet på Olof Palme: Spåret med den “starka motivbilden”

Tomas Widén

eFOLKET 18/6 2020

En paradoxal följd av åklagaren Krister Peterssons spekulativa utpekande av den så kallade Skandia-mannen har blivit ett i Sverige och i omvärlden ökat intresse för det som inför och under den märkliga presskonferensen presenterades som det alternativa “huvudspåret” – den sydafrikanska apartheidregimen.

Många noterade nog redan under presskonferensen att Peterssons bisittare, spaningsledaren och poliskommissarien Han Melander, vid flera tillfällen betonade att Sydafrika-spåret hade en synnerligen “*stark motivbild*”.

Melander tillade att utredningen tyvärr när det gäller Sydafrika saknar “*konkreta*” spår.

Det senare var förstås ägnat att förvåna, då ju de konkreta indicierna, som genom åren flödat ur källor inom den sydafrikanska säkerhetstjänsten, vida överskuggar indicierna mot Skandia-mannen.

Hans Melander uttalade efter presskonferensen att han inte ansåg mordet löst, och att han personligen betraktade Sydafrika-spåret som intressant.

Av detta kan man nog sluta sig till att Melander var kritisk till att förundersökningen lades ned. Det han sagt tyder ju på att hans mening varit och är att ansträngningar måste sättas in för att gå till botten med Sydafrika-spåret!

Att detta är hans företrädare **Dag Anderssons** uppfattning har eFOLKET direkt fått besked om då vi frågat honom. Han har upprepat denna ståndpunkt i en [intervju i Aftonbladet](#).

Så sent som de senaste månaderna har det kommit nya signaler från den sydafrikanska säkerhetstjänsten om att de är beredda att överlämna information om mordet på Olof Palme till svenska myndigheter. Bland annat genom förmedling av den svenske diplomaten **Göran Björkdahl**. Men responsen från Peterson tycks ha uteblivit.

Man kan fråga sig vad som överhuvudtaget gjorts för att komma åt den påstådda bristen på “konkret” bevisning med knytning till mordplatsen och Stockholm vid tiden för mordet.

Det förhåller sig ju också så att gamla “konkreta” uppslag som borde ingå i Sydafrika-spåret legat undangömda på annat håll utredningsmaterialet och klassificerade som ointressanta. Till exempel finns det tre uppslag som innehåller ett likartat signalement och som pekar i riktning mot Sydafrika. Dessa tre förstärker så att säga varandra, men bara ett av dem har arkiverats som ett Sydafrika-uppslag.

Uppslag 1): Redan 1987 inkom ett utförligt tips från en journalist på Svenska Dagbladet, Mari Sandström, som baserade sig på en källa med insyn i den sydafrikanska säkerhetstjänsten. Tipset handlade om ett mordkommando som mördat Olof Palme. I tipset finns en beskrivning av en av männen i mordkommandot. I den svenska *Granskningskommissionens rapport* (SOU 1999:88) kan vi läsa:

Källan har lämnat ett signalement på en av de tre männen. Dennes sades vara stor, över 180 cm, ha stora fingrar och händer, stort ansikte och rött hår.

Denna uppgift var naturligtvis inte det enda intressanta i det på information rika tipset, men uppgiften får en särskild betydelse då den ställs tillsammans med uppgifter i andra tips. Dessa

andra tips *förstärker* intrycket att innehållet i Sandströms tips hade förtjänat stor uppmärksamhet. Vilket det inte fick.

Uppslag 2): Under veckan före mordet iakttog riksdagsvaktmästaren återkommande tre män som tycktes bevaka Olof Palmes bostad på Västerlånggatan i Gamla Stan. Två av männen var mörkhåriga. Den tredje var **närmast rödlätt, och håret är krulligt**. Den rödlätte, som Nyberg kallade "irländaren". tyckte han såg ut som "en boxare".

Lars Borgnäs har intervjuat Nyberg i sin bok *En Iskall vind drog genom Sverige* (sid. 380):

Den rödlätte mannen pratade med de andra någon gång. Nyberg kan inte identifiera språket men gissar på tyska eller något åt det hållet.

Efter mordet såg Henry Nyberg inte till de tre männen längre. Han anmälde redan i mars 1986 sina iakttagelser till Holmér's utredare. Han kallades inte till förhör. 1992 visade det sig att spaningsledaren Hans Ölvebro, efter påstådda kontakter med Nyberg, ansåg att denne inte var trovärdig. Ölvebro påstod att Nyberg ibland talat om att männen pratade ett språk han inte förstod, och ibland engelska.

Eftersom vita sydafrikaner ofta växlar mellan de två under apartheidregimen officiella språken afrikaans och engelska, och eftersom det gammalholländska språket mycket väl kan uppfattas som påminnande om tyska, borde väl Ölvebro, åtminstone efter att ha blivit upplyst om att Nyberg nämnt "något som liknande tyska" ha reagerat. Uppgifter och tips om Sydafrika hade länge kommit in till utredningen. Redan veckorna eftermordet försåg utredningens utrikespolitiska "rådgivare" *Sverker Åström* spaningsgruppen med en analys som framhävde apartheidregimen som ur motivsynvinkeln högintressant. Vilket dock inte resulterade i några ansträngningar från Holmér-gruppens sida. Åström sammanfattade i en promemoria en "sagesmans" mening (*Granskningskommisionen*, SOU 1999:88, sid 231):

Man kan sammanfatta (sagesmannens, vår anm) framställning som så:

- att Sydafrika haft utomordentligt starka skäl att undanröja just Palme;
- att Sydafrika har alla resurser, jämte erforderlig hänsynslöshet, för att göra det;
- att Sydafrika har allt att vinna på att inte yppa sig;
- att vi inte har någon hjälp att vänta från underrättelseorganisationer i länder som England och USA, vilka nära samarbetar med både "Boss" och "Special Branch". Om någon sydafrikansk grupp är skyldig kan den rent av anse att den gjort "a service to the West".

Här kan ju tilläggas att inte bara den sydafrikanska säkerhetstjänsten samarbetade med CIA och MI-6. Det gjorde förvisso också den svenska militära underrättelsetjänsten och SÄPO.

Efter att Nybergs iakttagelser 1992 uppmärksammats av medierna, framförde Ölvebro i ett tv-program, där också Nyberg medverkande, den överraskande uppgiften att de tre männen identifierats. Man hade, enligt Ölvebro tagit Nybergs uppgifter på stort allvar. (**Poutiainen, Kari och Pertti**, *Inuti labyrinten*, sid. 463-471).

Nyberg fick aldrig se några bilder på männen, som Ölvebro påstod var polacker i färd med renoveringsarbeten i ett konstgalleri beläget när Palmes bostad.

Journalisten **Gunnar Wall** har frågat galleriets ägare om "de tre polackerna". Denne förnekade att några inhyrda varit sysselsatta med renoveringsarbetet vid tidpunkten för mordet på Palme (*Konspiration Olof Palme*, 2015, sid. 343).

Hans Ölvebros "förklaring" följde ett etablerat mönster. Och en konsekvens blev förstås att Henry Nybergs tips inte hamnade i Sydafrika-lådan.

Samma öde drabbade ett sensationellt tips från en ung kvinna som vid tiden för mordet prostituerade sig i Stockholm.

Uppslag 3): Cirka två veckor före mordet, och en vecka före den stora anti-apartheid-konferensen i Stockholms Folkets Hus, träffade Ulrika och hennes väninna Eva (fingerade namn) två män på taxifiket Röda Rummet vid Norra bantorget. Männerna var inte svenska. De talade engelska, med en markant brytning. Ulrika funderade efteråt om de kanske var irländare eller skottar.

Två år efter mordet berättade Ulrika för **Lars Borgnäs** (*En iskall vind ...* sid.374 ff) om det märkliga mötet med de två männen:

De var i 30-40-årsåldern, kanske något äldre, vad de hette ... mindes hon inte längre. Den glade mannen var **rödblond, hade lockigt, nästan krulligt hår**. Den andre var mörk och tystlåten.

“De hade varit en vecka i Sverige sa de. ... Jag frågade varför de kommit hit. Då sa han, den trevliga, att de kommit hit för att döda Palme. ... Men jag trodde inte på honom ... jag frågade honom flera gånger och han sa samma sak. Sedan sa han varför han inte gillade Palme. Det var för att han bråkade i länder där ner som han inte skulle lägga sig i. Men han lade sig i olika affärer i utlandet i alla fall. Det var något speciellt område han pratade om, men det kommer jag inte ihåg vilket det var”.

När Ulrika och Eva sedan följde med männen för att gå till männens temporära bostad passerade de Stockholms Central. Ulrika fortsatte att ifrågasätta att de kommit till Sverige för att döda Palme. Då tog männen med kvinnorna till en förvaringsbox inne på central. I boxen fanns en väska och väskan låg tre revolverar. Ulrika blev då upprörd och lämnade sällskapet. Men Eva följde med männen.

Några dagar senare åkte Ulrika hem till sina föräldrar, som bodde i en stad ganska långt från Stockholm. Hon berättade för sina föräldrar om de konstiga männen på Röda Rummet. På morgonen efter mordet blev hon väckt av sin mor, som med morgontidningen i handen upprörd sa att “nu har det hänt, det du berättade om”.

Ulrika berättade också för en bekant om mötet med männen på Röda Rummet. Denne tipsade anonymt Holmér's mordutredning. Ulrika hördes, liksom hennes väninna Eva. Ulrika stod fast vid sin berättelse. Eva valde en annan taktik. Hon påstod sig inte ha hört något om att döda Palme, och några vapen påstod hon sig aldrig ha sett.

Utredarna valde av någon anledning att betrakta Eva som sanningsvittnet. Hon avled strax efteråt. Dödsorsaken var en överdos narkotika.

Hans Holmér raljerar hånfullt i sin bok *Olof Palme är skjuten* (sid 87-88) över Ulrika och hennes uppgifter. Hennes “fantastiska historia” orsakar en massa onödigt utredningsarbete, skriver Holmér beklagande, och avfärdar henne som “barnslig” och besittande “livlig fantasi”.

Det är intressant att Holmér i boken (och i arbetet med Ulrikas tips, får man förmoda) låtsas som att han inte förstår att tipset pekar mot den sydafrikanska apartheidregimen. I stället skriver Holmér om “utlänningar” och att “flickorna träffat två skottar eller kanske irländare”.

Naturligtvis hamnar den rödlätte från “där nere” inte heller i Sydafrika-lådan. Medan Nybergs rödlätte spanare lär ha hamnat i lådan för uppklarade och som irrelevanta avförda tips, hamnade säkert Ulrikas i en låda med etiketten “toktips”. eFOLKET har talat med en utredare som på senare år intresserat sig för Sydafrika-spåret. Han hade aldrig stött på Ulrikas uppgifter.

Av tre uppgifter om **den rödlätte och hans två mörkhåriga medhjälpare** fanns bara Mari Sandströms i Sydafrika-lådan. Så dribblades “konkreta uppgifter” om möjlig sydafrikansk närvaro i Stockholm, vid tiden för mordet på Olof Palme, bort. Av herrar Holmér, Alnblad och Ölvebro.

Vad gäller den rödlätte lättsamme mannen och hans kompanjons öldrickande och intresse för Ulrika och Eva finns det en intressant passus i Sandströms tips. *Granskningskommissionen* (sid 457) citerar:

Männen skulle ha levt ett "utsvävande" liv i Stockholm, dock ej på "allmän lokal". En av dem skulle eventuellt haft en flickvän i Bromma. Deras leverne hade så småningom kommit till uppdragsgivarens kännedom och de hade uppmanats att genast utföra "uppdraget".

Vi får förmoda att snedsteget på den offentliga lokalen Röda Rummet inte var något gruppen formellt rapporterade uppåt.

Andra tips): Vad gäller walkie-talkie-män som i anslutning till Palme bostad och mordplatsen hörts tala på ett språk som skulle kunna vara afrikaans finns två uppgifter. Den ena handlar om en iakttagelse som gjordes den 26, eller möjligen den 27 februari, strax norr om Palmes bostad på Västerlånggatan. Vittnet Jarl (fingerat) såg en man som talade i walkie-talkie. Mannen såg enligt Jarl "farlig" ut, och stod vänd mot porten till paret Palmes bostad. Han talade tyska, "troligen som man gör i Schweiz" – enligt Jarl.

Det andra tipset emanerar från den så kallade *Skelleftehamns-mannen*. Detta anonyma vittne, som återkommer flera gånger med brev till utredningen, är i och för sig skumt, men det behöver inte betyda att allt han/hon påstår är felaktigt. Också desinformation kan vara intressant.

Skelleftehamns-mannens första brev anlände redan den 5 mars 1986. Hen påstår sig ha sett en walkie-talkie-man en och en halv minut efter mordet i korsningen Olofsgatan-Tunnelgatan, cirka 100 meter från mordplatsen. Om språket skrev det anonyma vittnet:

Det lät som tyska men själv är jag benägen tro det var holländska eller möjligen Schweiztyska.

Närmare afrikaans än holländska kan man inte komma.

En synnerligen intressant uppgift som knyter apartheidregimen till Stockholm och tiden för mordet på Olof Palme kommer från ett förhör inom ramen för den sydafrikanska *Sanningskommissionen*.

I en nyligen publicerad [artikel](#) presenterar journalisten **Anders Hasselbohm** ett dokument som han kom över redan 2001. De härrör från förhör med den sydafrikanska apartheid-regimen säkerhetstjänstens Europa-chef *John Adam*. Hasselbohm skriver:

Dokumentet visade att John Adam den 22 april 1986, bara en dryg månad efter mordet på statsminister Olof Palme, hade rest till Stockholm. Hans reseräkning visade att han anlände till Arlanda klockan 12:00 den 11 april 1986 och att han flög tillbaka redan klockan 08:00 morgonen därpå.

Dokumentet visade också att John Adam rapporterade följande till sin chef *Craig Williamson*, som ledde mordaktioner utanför Sydafrikas gränser:

"Sedan Olof Palmes död har Mabuza (ANC:s Stockholmsrepresentant Lindiwe Mabuza. Min anmärkn.) varit mycket upprörd. Hon hade en mycket nära relation med den döde statsministern, något hon saknar med den nye statsministern (Ingvar Carlsson. Min anmärkn.)."

"Den nye statsministern förefaller vara betydligt mindre radikal än Palme och är privat känd för att vara emot sanktioner mot Sydafrika."

"Det har skett en märkbar nedgång av både det offentliga och medias stöd för ANC den senaste tiden."

Jans källa var bl.a. en kvinna med nära (s)-kontakter men som också t ex hade information om vad Isolera Sydafrika-kommittén, ISAK, hade för sig. Uppgifter Jan inhämtat kom även från en person i Adams rapport kallad "R", en toppchef på svenska Säpo.

Läkaren Jans identitet är känd. Men vem är kvinnan med kontakter inom det socialdemokratiska partiet och ISAK. Och vem är den högt uppsatte SÄPO-chefen "R"? Deras identitet måste nu offentliggöras!

Osökt går tankarna till [det tips](#) som bara några dagar efter mordet inlämnades till SÄPO av generalsekreteraren i Civilförsvarsförbundet *K.G. Bäck*. Tipset, som kom från en brittisk källa med MI-6-kontakter, gick ut på att bakom mordet stod svenska affärsmän, en sydafrikanskt mordkommando och en person med SÄPO-anknytning.

Tipset försvann omedelbart på SÄPO. Att det omedelbart spårlost försvann på SÄPO avslöjade genom journalistiska insatser först många år senare.

Anledningen till att ett avslöjande idag av apartheidregimens delaktighet kan vara politiskt sprängstoff är förmodligen risken att dels svenska medbrottslingar och dels medbrottslingar på den internationella nivån då också kan komma att avslöjas.

Som en Olof Palme närstående person anförtrött eFOLKET:

– *Det vore naivt att föreställa sig ett sydafrikansk deltagande i mordaktionen, utan grönt ljus från CIA och MI-6.*

Tryckfrihetsexpert: Nödvändigt att Palme-utredningen blir tillgänglig digitalt

H. Foste Hjälte

eFOLKET 21/6 2020

Nils Funcke, en av Sveriges ledande experter när det gäller yttrandefrihet och pressetik, kommenterar i en debattartikel i Göteborgs-Posten chefsåklagare Krister Peterssons meddelande om att förundersökningen om mordet på Olof Palme har lagts ned.

Nils Funcke anser att materialet i Palmeutredning nu bör digitaliseras och bli offentligt, så att var och en får "rätt att efter sekretessprövning utan kostnad få del av förundersökningen i elektronisk form".

Funcke pekar dessutom på att medierna genom direktsändningen av åklagarnas presskonferens i rent objektiv mening utsatte en avliden person för grovt förtal.

Här följer en avkortad version av Nils Funckes argument, hela hans text [kan läsas här](#).

När mordutredningen nu sannolikt rättsligt sett nått vägs ände och det inte tycks bli någon kommission återstår att medierna och privatpersoner granskar materialet och åklagarens arbete.

Enligt polismyndigheten kommer handlingar ur förundersökningen endast att lämnas ut i pappersform efter sekretessprövning. Hela utredningen skulle kosta en miljon att få ut. Myndigheten anser sig därmed uppfylla grundlagens krav på insyn. Formellt korrekt men otillräckligt.

Offentlighetsprincip som tillkom 1766 för att minimera mannamån, maktmissbruk och misshushållning utgör en del av den konstitutionella kontrollmakten.

Korrekt och generöst tillämpad har offentlighetsprincipen från 1766 byggt förtroende för myndighetsutövning. För att upprätthålla denna del av den konstitutionella kontrollmakten har flera parlamentariska och expertutredningar föreslagit införandet av en generell rätt för allmänheten att få del av handlingar i elektronisk form. Att anpassa den till teknikutvecklingen skulle stärka insynsrätten.

Trots propåerna har enskilda inte rätt att få del av undersökningen eller andra allmänna handlingar i elektronisk form. Tryckfrihetsförordningen öppnar däremot för att riksdagen i lag kan besluta att vissa typer av eller specifika handlingar ska lämnas ut i elektronisk form. Möjligheten har använts synnerligen sparsamt.

En regering som värnar rätten till insyn och ser den som en tillgång för samhällsbygget bör utnyttja öppningen. Lev upp till prisandet av offentlighetsprincipen och ta initiativet till en lag som ger var och en rätt att efter sekretessprövning utan kostnad få del av förundersökningen i elektronisk form. Därmed skulle likställhetsprincipen upprätthålls, det vill säga att enskilda ska ges samma möjligheter som myndigheterna att ta del av allmänna handlingar.

Nils Funcke om de pressetiska synpunkterna på namnpubliceringen:

Flera medier som direktsände presskonferensen ifrågasätter nu åklagarens utpekande av Skandiamannen. Men är det någon som hos allmänheten etablerat bilden av Skandiamannen som mördare är det de medier som direktsände presskonferensen (eFOLKET:s kursivering).

Baserat på de förhoppningar åklagaren gav i våras, andrahandsuppgifter och antaganden att åklagaren skulle presentera handfasta belägg utsätter de genom direktsändningen en avliden i rent objektiv mening för grovt förtal.

För att ett utpekande inte ska vara straffbart krävs att det var försvarligt att peka ut en enskild samt att uppgifterna är sanna eller att utgivaren haft skäligen grund att tror att påståendena var sanna.

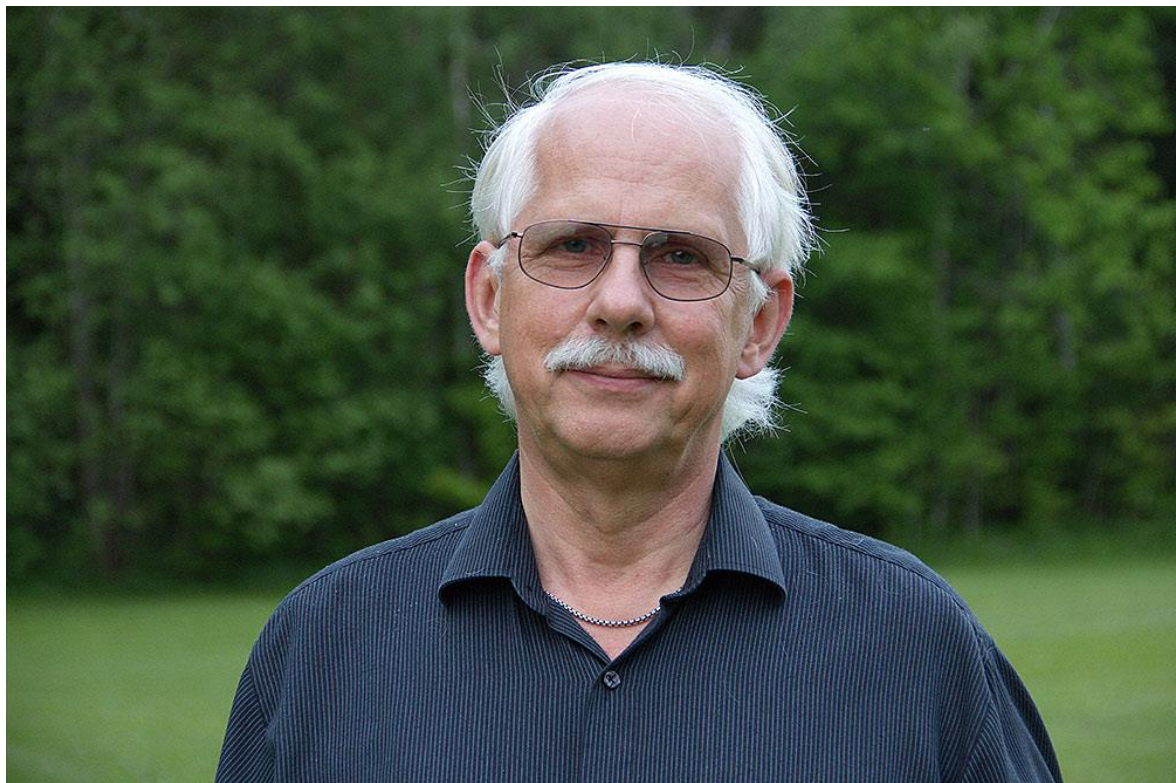
Det kan visserligen vara juridisk oklanderligt och etiskt försvarligt att medier namnger Skandiamannen. Men problemet är att de utgivare som direktsände presskonferensen inte hade möjlighet att pröva försvarligheten eller bedöma sanningshalten före publiceringen. De visste inte ens vem åklagaren skulle koppla till mordet eller vilka belägg han skulle åberopa. Inte ens under sändningen kunde åklagarens påståenden ifrågasättas eftersom presskonferensen kontrollerades av myndigheten.

Internationalen

Gunnar Wall: "Palmemordet är inte mera löst idag, än det var igår"

Per Leander

Internationalen 13/4 2015

► **Gunnar Wall: "Jag tror inte att Skandiamannen är gärningsmannen"**

- ▶ **Inga nya tekniska bevis eller tydliga vittnesuppgifter har presenterats**
- ▶ **Kritik mot beslutet att lägga ner utredningen, mordet är långt ifrån löst**

På onsdagen hölls så äntligen den sedan i vintras utlovade presskonferens med åklagaren Krister Petersson och spaningschefen Hans Melander, då vi efter mer än 34 år skulle få svaret på frågan om vem som mördade statsminister Olof Palme på Sveavägen den 28 februari 1986. Men presskonferensen blev på många sätt ett antiklimax. Åklagarsidan påpekade att man inte hade tillräckligt med bevis för att det skulle räcka till fällande dom, men ville ändå peka ut Stig Engström – den så kallade Skandiamannen – som sannolik mördare. Eftersom han dog år 2000 kan det ändå inte bli tal om någon rättegång, men utredarna menar ändå att saken nu är avklarad och lägger ner mordutredningen. En av de som är kritiska till dessa slutsatser är författaren Gunnar Wall, som skrivit flera prisbelönade böcker om Palmemordet.

– Det är inte mera löst idag, än det var igår. Jag tror inte att Skandiamannen är gärningsmannen, säger han till Internationalen.

”Skandiamannen” Stig Engström arbetade i Skandiahuset på Sveavägen alldeles i närheten av mordplatsen och lämnade sin arbetsplats ungefär samtidigt som mordet ägde rum. Han kontaktade själv polisen dagen efter mordet och påstod att han hade varit med och försökt rädda livet på Olof Palme med första hjälpen. Något som inget av de andra vittnena vid platsen har kunnat bekräfta. Stig Engström avvisades tidigt i mordutredningen som en mytoman, men blev först på senare år aktuell som misstänkt gärningsman och är alltså den som åklagaren Krister Petersson nu vill ge skulden för mordet. Trots att det inte har framkommit någon ny teknisk bevisning som kan binda honom till det.

– Jag blev överraskad att Petersson gjorde ett utpekande av Stig Engström utan att ha några nya bevis att lägga fram. Vi fick veta att utredarna har jobbat med Engström sedan sommaren 2017, alltså i tre år, men de har inte kommit fram till något nytt överhuvud taget. Det var bara en lång upprepning av kända omständigheter, som dessutom var väldigt ensidigt rapporterade, och som handlar om att Engström tycks ha gett en mycket mera positiv bild av sitt eget agerande på mordplatsen än vad han får stöd för från andra vittnen, säger Gunnar Wall, och fortsätter:

– Därtill presenterar man enstaka vittnesuppgifter om personen som sågs springa från mordplatsen som tolkas väldigt, väldigt hårt för att få ihop det med att Stig Engström kan ha varit gärningsmannen. Samtidigt kan man inte visa att han hade tillgång till något vapen, huruvida han väntade på paret Palme eller stötte på dem av en slump, eller ens om han hade några starka motiv.

Gunnar Wall tycker inte att misstankarna mot Skandiamannen väger tyngre än någon annat av de många olika teorier om mordet som har florerat under åren.

– Man skulle kunna ta hundra olika teorier om vem som är mördaren och välja ut väldigt selektivt vad som finns i de spaningsuppslagen och snickra ihop lika övertygande historier för den som inte är insatt. Petersson säger ju själv också att det här inte skulle räcka till ett åtal, men han beslutar sig ändå för att göra ett utpekande av en avliden person och därefter lägga ner utredningen utan att han ens själv anser att det är löst, säger Gunnar Wall och är kritisk mot att utredningen läggs ner.

– Vi har idag en lagstiftning som säger att mord inte ska preskriberas. Det hade varit mer logiskt om man sa att det finns inga spår att gå på just nu så man lägger utredningen på is tillsvidare, men om det kommer in något nytt så fortsätter utredningen. Det här är ett underligt sett att avsluta det hela på. Frågorna kvarstår, diskussionerna om vad som hände kommer att kvarstå. Det tycker jag är angeläget ur ett perspektiv om vad som har hänt i Sverige under de här årtiondena. Det handlar både om svaret på frågan om vem eller vilka som utförde mordet, och hur rättsapparaten har hanterat det här.

Under presskonferensen sa spaningsledaren Hans Melander att han fortfarande tyckte att Sydafrikaspåret var intressant – det vill säga att mördaren kan ha haft koppling till apartheidregimen i Sydafrika som Olof Palme ofta kritiserade – men att utredarna av oklara anledningar inte kunde gå vidare med det spåret.

– Det är ett tecken på att det finns andra uppgifter som fortfarande är av intresse, som de inte har kommit vidare på, vilket kanske har berott på att de satsade allt på Stig Engström. Men det uttalandet från Melander var en indirekt indikation på att Sydafrikaspåret fortfarande skulle kunna vara tänkbart, men att de ännu inte har hittat någonting som skulle kunna bekräfta det. Men det är svårt att veta hur mycket de har letat, säger Gunnar Wall.

Sista frågan, kommer du skriva någon mer bok om det här?

– *Det tror jag!*

Offensiv

”Skandiamannen” pekades ut som Olof Palmes mördare

Per Olsson

Offensiv 10/6 2020

Sent på kvällen den 28 februari 1986 mördades Sveriges statsminister och Socialdemokraternas partiledare Olof Palme. Först 34 år senare anser polis och åklagare att mordet nu är uppklarat.

På en presskonferens idag (den 10 juni) namngavs mördaren – Stig Engström, som har kallats ”Skandiamannen”. Eftersom han avled år 2000 kan inget åtal väckas och utredningen läggs därmed ner. ”Skandiamannen” var aktiv moderat i Täby och Palmehatare. Han befann sig bevisligen på mordplatsen och i en uppmärksammat artikelserie i tidningen Filter 2018 pekades han ut som mördaren.

Om presskonferensen idag markerar en slutpunkt i det långa traumat återstår att se. Mordet på Olof Palme var ett politiskt mord och måste ses mot bakgrund av högerns frammarsch under början av 1980-talet och det Palme-hat som fanns inom inte minst överklassen och de mest reaktionära delarna av officerskåren.

”Skandiamannen” umgicks i ”Palme-kritiska kretsar bland överstar och diplomater” (Expressen den 19 februari i år).

Olof Palme sköts till döds på Sveavägen i Stockholm. Mordet spred chock och förstämning i ett land som var i en brytningstid. Olof Palme blev statsminister 1969 på tröskeln till 1970-talets snabba utbyggnad av välfärden, särskilt barnomsorgen, och den nya arbetsrätt som blev följden av den arbetarkamp som inletts med gruvstrejken i Malmfälten 1969-70.

För många kom Olof Palme att personifiera välfärdsbygget. Genom att ta ställning mot bland annat USA:s krig i Vietnam och genom hans besök på Kuba framstod Olof Palme också som representant för en progressiv och självständig utrikespolitik.

Men han var ingen antiimperialist, och trots påstådd neutralitet hade Sverige även under Olof Palmes tid ett nära samarbete med USA:s militär och säkerhetstjänst.

Hans politik, och vision, om ett mer jämlikt samhälle rymde inte kapitalismens avskaffande, utan en kapitalism med mänskligt ansikte och socialt ansvar. Längre såg det också ut som om den socialdemokratiska reformpolitiken steg för steg skulle eliminera de sociala orättvisorna. Men när den svenska kapitalismens guldålder efter andra världskriget gick mot sitt slut under 1970-talet krympte utrymmet snabbt för såväl nya sociala reformer som det omfattande

systematiska klassamarbete (samförstånd) som dåtidens ”svenska modell” hade gjort till sitt signum.

År 1980 var Sverige som minst ojämnt och det kapitalistiska landet med den mest utvecklade sociala välfärden. Men sedan dess har utvecklingen gått bakåt.

År 1980 blev också inledningen till en arbetsgivarledd offensiv mot välfärd och löner. Arbetsgivarna och högern, främst Moderaterna, krävde omfattande privatiseringar för att ge den stagnerade kapitalismen nya marknader.

I denna de rikas kontrarevolution (det borgerliga systemskiftet) odlades också ett utbrett hat mot Palme, som porträtterades som en ”klassförrädare” (Olof Palme kom från en överklassfamilj) som hade sålt ut landet till både arbetarrörelsen och ”ryssen”.

Socialdemokratin och den fackliga ledningen hukade inför arbetsgivarnas och högerens attacker. På område efter område gjordes reträtter och när Socialdemokraterna återtog regeringsmakten 1982, efter att ha förlorat sitt drygt 40-åriga regeringsinnehav i valet 1976 och sedan knappt förlorat valet 1979, stod det klart att det inte längre var samma socialdemokrati.

Det första den nya S-regeringen med Olof Palme som statsminister gjorde var att genomföra en superdevalvering, skriva ned kronans värde för att gynna exportindustrin samt omfördela från löner till vinster. Resultatet av detta blev att börsbolagens vinster växte snabbt, men arbetarhushållen gick back, vilket mötte ett allt större motstånd på arbetsplatserna och i fackföreningarna.

Kritiken från vänster fick också ett eko inom socialdemokratin, som då var ett annat parti än dagens borgerliga sammanslutning utan inre liv och debatt.

Den fackligt baserade vänsteroppositionen organiserade sig i Dalauppropet och dess krav på ettåriga löneavtal samt ett generellt lönepåslag på 1 000 kronor mer i månaden och sänkt arbetstid var helt motsatt S-regeringens krav på ett magert treårsavtal innebärande nya reallönesänkningar.

Skotten som dödade Olof Palme kom också att ända denna oppositionsrörelse från vänster, vilket medförde att motståndet mot S-regeringens påbörjade högerkurs försvagades. Visserligen hade Socialdemokraterna dessförinnan vunnit valet 1985, mycket till följd av att man då sa nej till vinstdrivande skattefinansierad barnomsorg (Lex Pysslingen). S-ledningen var splittrad i frågan, men Olof Palme var emot statsbidrag till vinstdrivande ”dags”, vilket avgjorde.

”Distinktionen mellan vinstsyftande och inte-vinstsyftande privata aktörer i Lex Pysslingen var dock ett undantag inom den socialdemokratiska regeringspolitiken under 1980-talet. Samtidigt pågick nämligen arbetet med en ny kommunallag som i praktiken öppnade för privata utförare av välfärdstjänster. I och med kommunallagsändringen fick kommuner och landsting rätt att lämna över utförandet av välfärdstjänster till ’ett aktiebolag, ett handelsbolag, en ekonomisk förening eller ideell förening’” (Politik och marknad, Dialogos förlag 2020).

Det borgerliga systemskiftet inleddes på allvar under 1980-talets mitt när kapital- och valutamarknaderna helt avreglerades. Avregleringarna genomfördes bara månader innan mordet på Olof Palme och då av en socialdemokrati som snabbt förborgerligades av sin egen marknadsanpassning.

”Nyliberalismen blev en katastrof”, skulle Olof Palmes efterträdare Ingvar Carlsson sedermera erkänna. Men det erkännande kom för bara några år sedan – långt efter att han hade genomfört de nyliberala kontrareformerna och avgått.

Polisens utredning av mordet på Olof Palme är inte bara det mest omfattande i svensk historia, det är också en utredning som har varit kantad av exempellös tröghet och inkompetens.

Till följd av felaktiga och ensidiga politiska analyser av mordet blev starten den värsta tänkbara och oskyldiga kurder pekades ut som mördare. Ett politiskt mord kräver en politisk analys av vilka motiv som kan ligga bakom, vilka personer eller vilken grupp som kan utföra ett sådant mord och kan anses ha något att vinna på det.

Men S-regeringen lät den kapitalistiska staten – Säpo och polischefer – stå för den politiska analysen. Det i sin tur bidrog starkt till att Sveriges största polisutredning blev fiaskofylld och kantad av politiska rättsskandaler som bland annat tvingade en S-minister, en rikspolispolis-chef och en Säpo-chef att avgå.

”**Polisutredningens misslyckande beror** mycket på att den bedrevs på ensidiga och därmed falska politiska premisser. Efter de första årens misslyckanden blev den kriminellt belastade missbrukaren Christer Pettersson utpekad som mördare. Christer Pettersson dömdes för mordet i Stockholms tingsrätt 1989, men friades av hovrätten i november samma år.

Men varför skulle han ha mördat Olof Palme? Betydligt mer sannolikt är att förövaren/förövarna kom från de miljöer där Palmehatet frodades och bland de reaktionära kretsar som betecknade arbetarrörelsen som en femte kolonn”, skrev Offensiv i en ledare på 30-årsdagen av mordet 2016.

Den man som nu namnges som mördaren kom från dessa miljöer. Men med tanke på att mordvapnet inte har hittats och att det saknas teknisk bevisning, som dna, är det knappast troligt att dagens presskonferens blir en slutpunkt på detta långa trauma.

Proletären

”I princip det jag skrev i Proletären 1991”

Marcus Jönsson

Proletären 10/6 2020

– Det är som en déjà vu-känsla. Vad de presenterar på en presskonferens 2020 skrev jag ju i Proletären redan 1989 och 1991, säger Olle Minell, vars intervju med Stig Engström i Proletären nämndes på åklagarens presskonferens.

Utan någon ny teknisk bevisning pekar Palmeåklagaren Krister Petersson ut "Skandiamannen" Stig Engström som Olof Palmes mördare. – Hela syftet är att lägga ner utredningen. De redovisar i stort sett bara det som vi redan har skrivit i Proletären, säger Olle Minell som grävt i mordet för Proletärens räkning.

Imorse presenterade åklagare Krister Petersson sin lösning av Palmemordet. Enligt Petersson borde den så kallade Skandiamannen Stig Engström utretts och åtalats för mordet redan 1986 eller 1987, men då Engström är avliden sedan 20 år läggs utredningen ner.

Olle Minell, som bevakat Palmemordet för Proletären, håller med om att Engström borde utretts ordentligt redan då det begav sig. I övrigt är han inte imponerad av vad som presenterades på presskonferensen.

– Det är pannkaka. De redovisar ju i stort sett bara det som vi redan har skrivit i Proletären. Hela berättelsen om Stig Engström, hur han var klädd och pekade med hela handen och så vidare. Det är gammalt material, ingenting nytt.

Olle Minell hade förväntat sig att åklagare Petersson skulle komma med någon avgörande ny bevisning.

– De säger att de har topsat släktingar till Stig Engström, men de har inget att jämföra med och NFC kan inte knyta några kulor till något vapen. Det finns ingen teknisk bevisning, det är bara gammalt alltihop.

När Skandiamannen-spåret fick ny fart för två år sedan sa Olle Minell att den Palmehatande moderaten Engström absolut kunde vara en del i en större konspiration för att mörda statsministern. Det håller han fast vid, liksom att han inte tror att det var Engström som sköt.

– Nej, absolut inte. Jag tror fortfarande att Stig Engström är en sådan som kommit fram och sett det hela på håll, och sedan vill han göra en stor person av sig själv. Han var sådan, han ville ha uppmärksamhet.

I ett minst sagt märkligt PM från den 9 februari 1987 förklaras vittnesuppgifter som beskriver Engström med att det med största sannolikhet varit någon annan, väldigt lik Engström, som siktats. Tre dagar senare avskrivs Engström ur utredningen – på fantastisk polisprosa – "som på platsen varande".

– De skulle naturligtvis ha utrett honom ordentligt 1986-87 istället för att avskriva honom. Men det gjorde man inte. Det blir också en del i mörkläggnen, för Holmér skulle köra sitt PKK-spår.

33 år senare är Engström istället Krister Peterssons mördare och utredningen läggs ner.

– **Hela syftet är att** kunna lägga ner utredningen. Utredarna lämnar precis allt öppet. Det finns ingen motivbild, och om Engström var ensam eller ingick i en konspiration kan de inte heller slå fast. Det är väldigt tunt och skandal att skriva av det på sådana grunder.

Olle Minell håller med Leif GW Persson, som säger att utpekandet av Stig Engström hade varit omöjligt om Lisbeth Palme fortfarande levde.

– Med henne i livet i hade man inte kunnat hålla den här presskonferensen. Hon pekade ju ut Christer Pettersson, som inte har någon likhet med Engström.

Ett annat spår som det spekulerats i inför dagens presskonferens är det så kallade Sydafrikaspåret, att sydafrikansk säkerhetstjänst skulle vara inblandad i mordet på apartheid-motståndaren Palme.

– Det kan mycket väl finnas bäring i det, men då har de naturligtvis haft hjälp för att försvinna på Stockholms gator. Jag tror fortfarande att gärningsmannen har trådar in i den konspiration

som jag tror ligger bakom mordet. De trådarna leder in bland högerextrema poliser och in i Säpo, rakt in i statsapparaten.

Revolution

Palmeutredningens långa begravning av sanningen

Stefan Kangas

Revolution 12/4 2020

Chefsåklagare Krister Peterssons föredragning under onsdagen var ett hårt domslut mot polisen och rättsväsendet. Sällan har vi sett ett så fullständigt haveri i en mordutredning. Genom otänkbart många misstag, snedsteg och felbedömningar försummade de utredningen och alla chanser att få reda på sanningen. Aftonbladets Lena Mellin konstaterade att polisen betedde sig som "lallande idioter i landets i särklass viktigaste brottsutredning".

Många hade hoppats på ett rejält avslut på Palmeutredningen. Istället fick vi en nedlagd förundersökning, i ett genomsnittligt försök att begrava hela den här genanta affären en gång för alla.

Palmeutredningen har, till skillnad från vad många hoppades på, inte presenterat någon ny teknisk bevisning. De har varken hittat mordvapen eller träffar från DNA-spår. Inte heller hade de något nytt erkännande eller något utpekande. Enligt chefsåklagaren Krister Petersson går det inte att komma längre med den tekniska bevisningen.

Detta har enligt Petersson gjort det nödvändigt att gå på "det befintliga materialet", vilket de har ägnat sig åt sedan han tog över som åklagare i februari 2017. I stort sett har de inte presenterat mer än vad journalisten Thomas Pettersson redan gjort i sitt [omskrivna reportage i tidningen Filter 2018](#), där "Skandiamannen" Stig Engström lyftes fram som en möjlig gärningsman.

Det utredningen nu lagt fram är otillräckligt för en fällande dom eller att väcka åtal mot Engström i en domstol, och räcker enbart för "skälig misstanke". Men Engström är död sedan 20 år. Det material som presenterats skulle man ha agerat på då, för 34 år sedan, när det fortfarande gick att gå vidare med häktning, förhör, husrannsakan och andra utredningsåtgärder. Nu står vi således inför fullbordat faktum: brottsutredningen kan synbart omöjligt komma vidare.

Medan polisen satsade allt på att helt utan bevis jaga de oskyldiga kurdiska frihetskämparna i PKK och att till varje pris sätta dit den osannolike men kriminellt belastade Christer Pettersson, lyckades de sjabbla bort allting som var centralt i utredningen. Utan andra spår lägger de nu ned förundersökningen, eftersom den misstänkte gärningsmannen är död. Men detta utan att ha slagit fast ett slutgiltigt svar på den avgörande frågan: vem mördade Olof Palme?

Chefsåklagaren påpekar att den promemoria som avförde Engström från utredningen var "häpnadsväckande", och en rad omständigheter runt hans person och det han uppger i förhör är minst sagt anmärkningsvärda. Det är helt uppenbart att polisen borde ha visat ett långt större intresse för honom, men verkar tvärtom ha varit ivriga att avskrika honom.

Stig Engström var i flera avseenden en ordinär man ur den stockholmska småborgerligheten. Han arbetade som grafiker för försäkringsbolaget Skandia och sysslade med kommunpolitik för Moderaterna i Täby. Skandiabyggnaden låg nära mordplatsen och han figurerade tidigt i utredningen som både vittne och misstänkt. Ja, faktiskt verkar det som att han sökt sig till rampljuset så snart han kommit åt, och haft ett visst behov av att stå i händelsernas centrum.

Med sin militära bakgrund och förtrogenhet med överklassens sociala koder från sin tid på internatskola rörde sig Engström ledigt i Stockholms under 1980-talet öppna Palmehatande societets- och extremhögerkretsar – kretsar som inte sällan sammanföll med varandra. På de middagar Engström frekventerade deltog diplomater, överstar och företagsledare. Som fritidssysselsättning delade han gärna ut palmehatiska flygblad och bar knappor med niddbilder av Palme.

Olof Palme håller tal från ett lastbilsflak 1968. Foto: SCANPIX SWEDEN / Wikimedia Commons

Extremhögern hatade Palme av samma anledning som han var populär inom arbetarklassen. Under pressen från en alltmer radikaliserad arbetarrörelse genomförde Socialdemokraterna snabba och stora förbättringar för arbetarklassen på 1970-talet. Som få andra svenska ledare vann han ett visst internationellt erkännande genom sin kritik av några av imperialismens mer iögonenfallande brott: julbombningarna av Hanoi, Francodiktaturen, Pinochet och Apartheid. Arvet efter Palme har blivit en viktig del av den svenska självbilden som en tidigare "humanitär supermakt", och en progressiv och självständig hållning i utrikespolitiken. Samtidigt rådde det aldrig någon tvekan om att Sverige till syvende och sist stod på USA-imperialismens sida i världspolitiken och upprätthöll täta band med USA och deras allierade Natoländer.

I efterhand har det uppkommit en viss mytbildning på vänsterkanten kring Palme. Men det är viktigt att förstå att han stod för ett försvar av kapitalismen och det svenska klassarbetet. Han var en övertygad antikommunist och förkämpe i striden mot arbetarrörelsens vänster, både stalinister och trotskister. Palme hade valt sida för USA redan under det kalla kriget. Han var samtidigt duktig på att känna in stämningarna som utvecklades underifrån och göra radikala uttalanden för att inte hela 1968-rörelsen skulle gå hans parti förbi. På detta sätt försökte han styra in vänstervågen i Socialdemokraternas säkra fåror.

1973 avslöjade Jan Guillou och Peter Bratt i tidningen FiB/Kulturfront att den statliga säkerhetstjänsten hade ägnat sig åt illegal övervakning av svenska kommunister och

vänsteraktiva, bland annat med hjälp av socialdemokraternas nätverk av angivare på arbetsplatser. IB-affären var den största skandalen i Olof Palmes politiska liv, och en hård knäck för partiet.

Efter den socialdemokratiska valsegern 1982 var det inte längre tal om några förbättringar. Till Palmes arv hör också hans ledning av partiet under Socialdemokraternas högervridning, i samarbete med Kjell-Olof Feldt och kanslihusögern under 1980-talets första hälft. Detta var den tidiga upptakten till dagens nedskärningspolitik. En av de första sakerna regeringen Palme gjorde efter valsegern 1982 var en devalvering av kronan som innebar en kraftig stimulans av exportindustrins storföretag, och en lönesänkning för vanliga arbetare. Bara tre månader innan hans död genomförde socialdemokraterna den ökända avregleringen av kapitalvalutamarknaden.

Det var denna kombination av vänsterretorik och försvar av kapitalismen som gjorde att han i ena stunden kritiserade USA-imperialismen och i nästa stund blåljög om IB:s illegala övervakning av fackföreningsaktiva och fredsaktivister. Det var denna djupa inkonsekvens som gjorde Palme till en så effektiv försvarare av det svenska klassarbetet – "Saltsjöbadsandan" – och därmed oundvikligen även av det kapitalistiska systemet.

Olof Palme på 1 maj i början av 1970-talet. Foto: Oiving / Wikimedia (CC BY-SA 3.0)

Palme har för många blivit en symbol för allt som var bra med den svenska välfärdsstaten. Men i extremhögern ägnade man sig på den tiden åt en helt annan slags mytbildning. Det florerade en uppsjö av konspirationsteorier om en nära förestående invasion av Sverige från Sovjetunionen, där Palme skulle vara en agent för den "kommunistiska" fienden. Stig Engströms MUF:are i Täbymoderaterna kastade dartpil på ett Palmeporträtt, och en marinofficer påstod öppet att Palme kontrollerades från Moskva genom telepati.

I högerkretsar hade Palme blivit en närmast skräckinjagande figur. Ofta sylvass och hård i debatter, fick han ensam bli själva sinnebild för folkflertalets kamp för verkligt inflytande i samhället. Högern hade sjuttioalets stridbara kamp i färskt minne, en kamp som de ansåg höll på att gå helt överstyr med krav på löntagarfonder och arbetsplatsdemokrati, kvinnlig

frigörelse och inte minst den revolutionära vänsterns tillväxt. Sedan slutet på 1970-talet hade det varit tydligt för den härskande klassen och högern att det var nödvändigt att gå till motangrepp.

Det är knappast långsökt att anta att det var en individ eller grupp ur dessa kretsar som stod bakom de dödliga skotten mot Olof Palme efter det där ödesdigra biobesöket på Grand den 28 februari 1986.

Som Thomas Pettersson förklarar i sitt läsvärda reportage i tidningen Filter hade USA under det kalla kriget ett Stay Behind-nätverk med förgreningar i alla europeiska länder. Syftet var att agera bakom fiendens linjer i händelse av en invasion från Sovjetunionen. I Olle Alséns arkiv, den pensionerade före detta ledarskribenten för DN, hittade Pettersson intervjuer med "en tidigare CIA-agent och en tidigare IB-anställd" som "pekade mot att mordet kunde vara en aktion av Stay Behind, sanktionerad på hög nivå". Stay Behind hade direkta kopplingar till Skandia och Skandiahuset, vars underjordiska kulvertar användes som en bas för verksamheten.

Den svenska borgarklassen har länge fått dölja de fascistiska sympatier som de kunde vädra öppet senast under andra världskriget. Det är ingen hemlighet att de pronazistiska sympatierna sträckte sig långt upp till de högsta kretsarna i den svenska försvarsmakten och säkerhetstjänsten, som såg med drömsk avund på hur hitlerismen hade gjort upp räkningen med arbetarrörelsen.

Kan det vara så, att grupperingar av den svenska militären eller säkerhetspolisen i hemlighet varit inblandade i mordet på Olof Palme? Har reaktionära individer ur poliskåren åtminstone varit delaktiga i att medvetet slarva bort brottsutredningen? Hur allvarligt tog polisen på sin uppgift givet att Norrmalmspolisens vakthavande befäl strax efter mordet kunde utbrista "Så dog den fähunden Palme"? Och där det rapporterats att poliser efter mordet skålat med champagne? ([SOU 1999:88, s. 294](#)) Den statliga granskningskommissionen konstaterade att: "Det föreföll som om det i denna del av polisen fanns en kultur av våldstro, högerextremism och misstro mot möjligheten att med vanliga demokratiska medel komma till rätta med samhällsproblem."

Det är knappast långsökt att tro, att individer eller grupper ur denna ruttna miljö har varit långt mer insyltade än vad som hittills kunnat bevisas. År 2010 offentliggjordes exempelvis dokument som visade att det fanns högerextrema poliser med kopplingar till den ökända Basebolligan inom Stockholmspolisen, som påstod sig känna till vem som mördat Olof Palme. Men [Leif GW Persson hade säkert rätt](#) när han påpekade att man nog får "höja ribban. Det kan vara säkerhetspoliser, eller personer verksamma inom den militära verksamheten".

Tyvärr avfärdades hela det så kallade polisspåret fåordigt av spaningsledare Hans Melander under presskonferensen med att man inte har hittat något konkret. En skeptiskt lagd person skulle påpeka att detta knappast skulle vara första gången poliser håller varandra om ryggen. Varför har man aldrig agerat på den statliga granskningskommissionens rekommendation 1999 att utreda kopplingarna till högerextremism inom den svenska polisen?

Thomas Pettersson skriver i Filter att:

"[Den] före chefen för Säpos kontraspionage Olof Frånstedt ... [hade berättat] om två fristående grupper som kunde ha något med mordet att göra. Den ena gruppen, Grupp Barbro, leddes av Barbro Sagnell, en före detta FRA-anställd och verksam på hög nivå inom FRO, en frivillig radioorganisation inom försvaret. Grupp Barbro dominerades av FRO-medlemmar och verksamheten gick till stor del ut på att hålla ett öga på diverse suspekta aktiviteter på Stockholms gator. Den andra gruppen, Grupp Lennart, var och är mindre känd. Ledaren var en affärsman som bland

annat hade goda kontakter med vapentillverkaren Bofors. Här var verksamheten mera diffus och Olof Frånstedt lämnade inte så mycket information.

Gemensamt för båda grupperna var att de var sanktionerade av Försvarsstabens. I sina memoarer kunde Olof Frånstedt berätta att dåvarande IB:s operative chef Claes Wikland personligen besökt honom med budskapet att grupperna skulle lämnas ifred.

Om Engström tillhört någon av dessa grupper skulle många bitar falla på plats. Först och främst motivet, men kanske också hur han fått tag på mordvapnet. Därtill kunde möjligen hans medverkan i ett hemligt nätverk förklara några av de märkliga turer som gjort att han kommit undan. Hade han helt enkelt fått hjälp av myndighetspersoner som stoppat utredningen med hänvisning till rikets säkerhet?" (*Filter*, jun/jul 2018)

Palmegruppen säger sig ha gjort efterforskningar i frågan om en konspiration, bland annat med hjälp av Säpo. På presskonferensen menade chefsåklagaren baserat på detta att en konspiration var "osannolik", men kunde inte presentera något stöd för denna slutsats. Journalisten Thomas Pettersson påpekade för sin del att mordet var "präglad av slumpen och amatör-mässigt utfört". Men han var inte därför beredd att utesluta att han agerat i samråd med andra.

Vi har således inget svar på frågan om Stig Engström, om det var han som höll i pistolen, agerat ensam eller i samråd med andra. Baserat på det vi vet kan inte utesluta att han faktiskt hade en del i någon slags konspiration, men att han däremot inte var den som sköt det dödande skottet. Det faktum att vi alltså inte har svart på vitt vad som hände lämnar dessa helt avgörande frågor öppna.

En fördel med att förundersökningen läggs ned är dock att förundersökningssekretessen hävs och delar av materialet därför blir offentligt. Men materialet är enormt. Det omfattar 22.430 olika möjliga "uppslag", 90.000 personer och förhör med omkring 10.000 personer vid sidan av teknisk bevisning och annat. Vi kan bara hoppas att framtidens forskare kan hitta de nödvändiga trådar som kan börja nysta upp den gordiska knuten.

En av de första åtgärderna bolsjevikerna gjorde efter arbetarnas maktövertagande 1917 var att avslöja alla den gamla tsarregimens hemliga och smutsiga avtal med andra imperialistmakter. Vad skulle uppdragas om forskare tilläts gå igenom den svenska Säkerhetspolisens arkiv?

Ju mer man läser, desto mer slås man av hur mycket som är underligt med utredningen, hur frapperande dåligt den har skötts. Som Sven Anér, författare till boken *Cover-up: Palme-mordet*, säger i Petterssons reportage:

"Det spelar egentligen ingen roll var jag sätter fingret i denna affär, jag hamnar alltid i egendomligheter, absurda påståenden, märkliga händelseförlopp, skrämmande överksamhet från polisens och åklagarnas sida. Allting är egendomligt, ingenting är klart." (*Filter*, jun/jul 2018)

Det enda som är klart är att ingenting verkar omöjligt i den fars som stavas Palmeutredningen. Allt vi vet säkert är att polisen fullständigt sumpade utredningen av mordet på Olof Palme – en av arbetarrörelsens på den tiden mest ledande representanter. Detta är på inget sätt ett misstag, utan visar utredningens politiska karaktär. Att den nu läggs ned utan att någon ansvarig ställts till svars för mordet – ett brott som aldrig preskriberas och där flera inblandade kan antas fortfarande vara i livet – avslöjar någonting som i grunden är ruttet i den svenska staten. På detta sätt försöker de nu lägga hela den här för dem så pinsamma historien till handlingarna. Men det kommer sannolikt inte att lyckas.

Flera vittnen har berättat om ett extremt dåligt, oprofessionellt och rent underligt bemötande från mordutredarnas sida. Komikern Robert Gustafsson är vittne från mordkvällen, som befann sig på samma biofilm som makarna Palme och därefter på Sveavägen, där han såg en stor bil med tonade rutor och män med walkie-talkies på båda sidor av vägen. I [en artikel i Aftonbladet](#) den 11 juni berättar han att "vi som faktiskt var där på plats och såg, hörde, kände

och upplevde den där dramatiska och märkliga kvällen på och kring Sveavägen blev aldrig tagna på allvar och i vissa fall till och med negligerade och hotfullt bemötta".

Minnesplakat på Sveavägen, på den plats där Olof Palme mördades. Foto: Hesekiel / Wikipedia (CC BY-SA 4.0)

Anna Hage, som var ett huvudvittne och först på mordplatsen släppte för två år sedan boken *30 år av tystnad – mitt liv i skuggan av mordet på Olof Palme*, där hon skriver om hur hon knappt får utrymme att berätta vad hon vet för polisen under sina förhör. De verkar heller inte angelägna att få rätt på hennes detaljer. Hon skriver också om både mystiska förhör med Säpo och mörka bilar som dyker upp utanför hennes hem. Vid ett tillfälle två och ett halvt år efter mordet blir hon kontaktad av en man som verkar ingå i något militärt underrättelsenätverk, och stämmer träff med henne på hennes favoritkonditori. Han gör klart att de har förmåga att skada henne och säger att han "indirekt" arbetar med mordet. Mannen dyker upp i militärkläder och säger till henne att "vissa saker ska inte komma ut" och varnar henne för att prata med "fel personer". "Vi måste se till att det är lugnt i landet." (Läs [Gunnar Walls recension.](#))

Aftonbladet citerar även vad Robert Gustafsson sa till podden "Nemo möter en vän" förra året: "Jag vet att polisen är inblandad. Detta är större än vad man tror. Det är ingen galning som sprungit fram och skjutit. Det är ett beställningsjobb med massa män inblandade men det tystas ner." Till Aftonbladet förklarar han nu: "Palmegruppen har mycket effektivt fått tiden att gå och både medvetet och omedvetet, beroende på vem du frågar, lyckats hålla sanningen skyddad, vilken den än är." Sanningen, konstaterar Gustafsson, kommer att vara "häpnadsväckande smutsig och chockerande".

Detta borde fylla oss med insikt om vilken tilltro arbetarrörelsen egentligen kan sätta till den svenska så kallade demokratin och rättsstaten. Som Marx förklarade, är staten alltid den härskande klassens stat, och arbetarklassen kan "inte helt enkelt ta det färdiga statsmaskineriet i besittning och sätta det i rörelse för sina egna syften". Vi ser fram emot den dag när arbetarklassen störtar denna förtrycksapparat, tillsammans med hela den svenska kapitalismen. Först då kommer vi att kunna öppna de arkiv som förhoppningsvis kommer att kunna avslöja fler än en av den svenska kapitalismens alla smutsiga hemligheter.